

Dnr KS 2015/80, efter beslut från KF

2015-06-15

BUDGET- OCH STRATEGIPLAN

2016-2018

1. INLEDNING.....	3
2. STYRNING.....	4
2.1 Värdegrunder.....	5
2.2 Budget och uppföljningsprocess.....	6
2.3 Tidplan	7
3. OMVÄRLDSANALYS.....	8
3.1 Internationell påverkan.....	8
3.2 Svensk ekonomi	8
3.3 Befolkningsutveckling.....	11
3.4 Näringslivsstruktur	13
3.5 Arbetsmarknad	14
3.6 Personalförsörjning	16
3.7 Omvärldsbevakning Socialförvaltningen	17
3.8 Omvärldsbevakning Barn- och ungdoms-förvaltningen.....	19
3.9 Omvärldsbevakning Kommunlednings-förvaltningen	22
4. MÅL, INRIKTNINGAR & INDIKATORER	23
4.1 God ekonomisk hushållning	23
4.2 Kommunfullmäktige	24
4.3 Kommunstyrelsen.....	25
4.4 Barn och ungdomsnämnden	27
4.5 Socialnämnden	29
4.6 Samhällsbyggnadsnämnden	30
5. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR	32
Känslighetsanalys.....	32
5.1 Driftbudget 2015-2018.....	33
5.2 Resultatbudget 2015-2018.....	34
5.3 Investeringsbudget 2015-2018	35
5.4 Finansieringsanalys 2015-2018.....	36

1. INLEDNING

I följande dokument redovisas Haparandas övergripande strategier och mål för kommunkoncernens arbete att förverkliga den gemensamma Visionen med Tornio (Vision 2020) och tydliggöra hur kommunens samlade medel används. Tidshorizonten är tre år framåt och skall lägga grunden för kommunens inriktning inom den perioden med en budget för 2016 och en plan för 2017-18. Även kommunens övergripande indikatorer, som syftar till att tillgodose kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning, redovisas.

Arbetet med budget-, strategi- och verksamhetsplaner skall på alla nivåer genomsyra den gemensamma visionen, vision 2020.

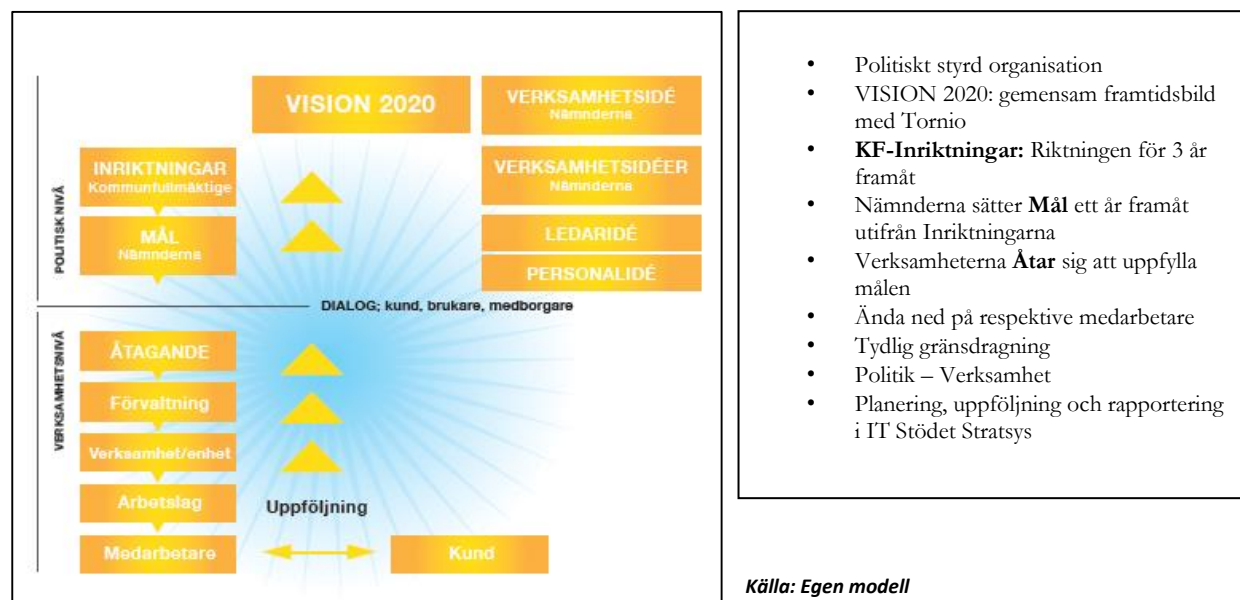

BILD 1: Vision 2020 inklusive Kommunfullmäktiges inriktningar för 2016

2. STYRNING

Kommunfullmäktige har 2010 antagit följande styrmodell för kommunen. Styrmodellen ska säkerställa att alla i kommunen, arbetar för att uppfylla den politiska viljan utifrån antagen vision med tillhörande inriktningsbeslut med kunden och kvaliteten i fokus.

BILD 2: Haparandas styrmodell

Haparanda har tillsammans med Tornio stad en gemensam **vision** (Vision 2020), som ett långsiktigt mål, en önskad framtida bild över hur vi vill se att våra städer ska ha utvecklats till år 2020. I budget- och strategiplanen, som antas varje år, anges **inriktningar** som ska gälla för närmaste 1-3 åren. Inriktningarna är de prioriteringar som ligger till grund för kommunens verksamhetsplanering för att uppfylla politikernas vilja. Utifrån inriktningarna är det upp till varje nämnd att lägga mål som harmoniserar med kommunfullmäktiges övergripande mål. Målen sätts för respektive år och ligger till grund för verksamheternas planering på olika nivåer och som mynnar ut i **åtaganden** ända ned på medarbetarnivå.

Detta är Haparandas utvecklade styrmodell för **målstyrning**.

Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning innefattar både verksamheten och ekonomin i kommunen. Målen fastställs av kommunfullmäktige vart tredje år och utvärdering av målen sker årligen. Uppföljning av målen sker dels i delårsbokslut och årsredovisning. Målen utgår från visionen, våra värdegrunder samt från de prioriterade insatser som årligen fastställs av kommunfullmäktige i denna budget- och strategiplan.

Utifrån ett verksamhetsperspektiv innebär god ekonomisk hushållning att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt och ändamålsenligt. Det skall finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. Detta betyder att målen för verksamheten och målen för god ekonomisk hushållning skall vara integrerade mål.

2.1 Värdegrunder

Nedan finns den övergripande verksamhetsidé, medarbetaridé och ledaridé. Dessa idéer är centrala i styrmodellen. Förutom den vertikala och planmässiga styrningen med politiska inriktningar, mål och verksamhetens åtaganden tydliggör idéerna organisationens uppdrag.

BILD 3: Haparanda stads värdegrunder

 HAPARANDATORNIO		
VERKSAMHETSIDÉ	MEDARBETARIDÉ	LEDARIDÉ
<p>HAPARANDA ÄR ETT UNIKT INTERNATIONELLT SAMHÄLLE I UTVECKLING</p> <p>Vi genomför det politiska uppdraget inom utbildning, social omsorg och samhällsbyggnad</p> <p>Vi skapar förutsättningar för kreativt och aktivt kultur- och friluftsliv samt ett expansivt näringsliv</p> <p>Vi har respekt och förståelse för mångfald, är öppna och tillgängliga för alla och har medborgardialog i fokus</p> <p>Vi arbetar resurseffektivt, med säkerställd kvalitet och rättvis behandling, för nuvarande och kommande generationer som bor och verkar i Haparanda</p>	<p>Jag har ett tydligt uppdrag, får stöd, personlig utveckling och bidrar till en god arbetsmiljö</p> <p>Jag tar ansvar, visar respekt och uppfyller mina åtaganden</p> <p>Jag tar ansvar för en hållbar utveckling.</p> <p>Jag föreslår förbättringar och medverkar i genomförandet.</p> <p>Jag är</p> <p>Engagerad – bidrar till en lärande organisation och delar med mig av min kunskap</p> <p>Serviceinriktad – visar alltid ett gott bemötande och har medborgaren/kunden i fokus</p> <p>Lojal – med verksamheten</p> <p>Flexibel, kreativ och kritisk – gör bedömningar och väljer lösningar utifrån kundens och verksamhetens behov</p> <p>Ambassadör för verksamheten</p>	<p>Som ledare arbetar jag mål- och resultatstyrt, säkerställer att verksamhetsiden hålls levande och de politiska målen uppfylls.</p> <p>Som ledare skapar jag förutsättningar för medarbetarna att utvecklas, göra bedömningar, välja lösningar och agera därefter med kunden i fokus.</p> <p>Jag är</p> <p>Öppen - bjuder in till dialog</p> <p>Nytänkande – driver utveckling och genomför förändringar</p> <p>Modig - har mod att ta risker och prövar gärna nya idéer</p> <p>Engagerad - har kraft att driva igenom det vi tror på</p> <p>Tydlig - i uppdrag och budskap</p>

Den gemensamma värdegrunden påverkar det förhållningsätt som medarbetare och ledare ska följa inom Haparanda stad. Idéerna ska hållas levande och är kopplade direkt mot lönekriterierna, vilket ska skapa styrning hos varje medarbetare till bättre kvalitet för våra medborgare och kunder.

2.2 Budget och uppföljningsprocess

För att stödja styrmodellen så att verksamheterna vid ingång av 2015 ha förutsättningar att arbeta utifrån givna inriktningsbeslut, mål, åtaganden och ramar tillämpas följande budgetprocess. Budgethjulet är ett sätt att försöka visualisera budgetprocessen. Processen startar med en budgetberedning där förvaltningscheferna för nämnder och styrelser föredrar en fördjupad omvärldsbevakning inom sina områden.

BILD 4: Övergripande system för ledning, planering och rapportering

I direktivet fastställer kommunfullmäktige de strategiska inriktningarna samt de ekonomiska ramarna för facknämnderna som ska gälla för planperioden. En viktig punkt som ska behandlas är nästkommande års **skattesats**. Vidare ska kommunfullmäktige i direktiven fastställa mål och indikatorer, vilket är riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Direktiven ska innehålla en tidsplan för den fortsatta budgetprocessen under året. När direktiven är beslutade ska en **Budget- och Strategiplan** arbetas fram. Detta sker genom att samtliga facknämnder och styrelse genom förvaltningschefen processar de givna direktiven inom sin förvaltning. Sedan ska förvaltningscheferna lyfta ett förslag till budget inför nämnd och styrelse för beslut. Till kommande budgetberedningar under våren ska förvaltningscheferna kunna presentera nämndernas tagna beslut med mål, ramaskanden, ramminskningar samt tillhörande analyser eller planer.

Allt material som föredras skall lämnas till budgetberedningen i elektronisk form. Den ekonomiska fördelningen skall visa verksamhetsförändringarna. Fastställande av Budget- och Strategiplan tas av kommunfullmäktige i juni.

2.3 Tidplan

Inriktningar

30/3 – Kommunstyrelsen – Beslut om förslag till KF inriktningar

13/4 – Kommunfullmäktige – Beslut om kommunfullmäktiges inriktningar

Måldagar

20/4 – Kommunstyrelse måldag

27/4 – BUN/Soc gemensam måldag

6/5 – Antagande av mål & indikatorer Barn & Ungdomsnämnd

11/5 – Antagande av mål & indikatorer Kommunstyrelsen

12/5 – Antagande av mål & indikatorer Socialnämnd

Budgetberedning

30/3 Budgetberedning – Omvärldsspaning och inriktning

4/5 Budgetberedning – Budget 2016 och strategiplan, ramar 2016-2018.

Förslag arbetas fram och presenteras för behandling.

1/6 Budgetberedning – Förslag till Budget & Strategiplan 2016-18

Fastställande av budget & strategiplan

8/6 Kommunstyrelse – Förslag till Fastställande av Budget & Strategiplan 2016-18

15/6 Kommunfullmäktige – Fastställande av Budget & Strategiplan 2016-18 samt skattesats

14/9 Kommunstyrelse – Ev. förändring av skattesats 2016

19/10 Kommunfullmäktige – Ev. förändring av skattesats 2016

3. OMVÄRLDSANALYS

Omvärldsanalysen syftar till att belysa externa faktorer som påverkar kommunens planering på kort och medellång sikt, d.v.s. de tre till fem närmaste åren. Exempel på områden som är viktiga att ha kännedom om är den ekonomiska utvecklingen, statliga reformer och beslut, arbetsmarknadsläget samt den demografiska utvecklingen. Analysen baseras i huvudsak på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) och Arbetsförmedlingens prognoser för de kommande tre åren. Analysen avslutas med framtidssynen på kommunens egna förvaltningar

3.1 Internationell påverkan

Omvärldens ekonomier går i otakt. I USA har tillväxten etablerat sig på och arbetslösheten har sjunkit snabbt. Utvecklingen på andra viktiga svenska exportmarknader har varit blandad. I Storbritannien har den ekonomiska utvecklingen varit förvånansvärt stark och den brittiska ekonomin förväntas visa fortsatt styrka i år och nästa år. I våra nordiska grannländer har den ekonomiska utvecklingen snarast gått i motsatt riktning. Det ekonomiska läget i euroområdet har försvagats under hösten. Krisen i Ukraina och de handelssanktioner med Ryssland som följt har påverkat, likväl som den svagare tillväxten i Kina och tillväxtekonomierna. Tyskland, som förväntas vara motorn i euroområdet, har på grund av den låga aktiviteten hos dess handelspartners tappat fart.

Den låga inflationen i stora delar av världen bidrar till att de stora centralbankernas styrräntor är fortsatt mycket låga. Den låga svenska inflationen under 2014 och 2015 har fått riksbanken att sänka styrräntan till en negativ ränta och revidera ned räntebanan mycket kraftigt. Det innebär troligen att det dröjer till 2016 innan penningpolitiken börjar stramas åt och att styrräntan endast beräknas till 2,5 % vid slutet av 2018. Den svenska styrräntan kommer därmed att ligga lågt relativt räntan i USA, men högt i förhållande till eurröräntan.

3.2 Svensk ekonomi

Inte bara omvärlden går i otakt, det gäller också den svenska ekonomin. Tillväxten har dämpats markant sedan ett uppsving under andra halvåret 2013. Trots det fortsätter sysselsättning och arbetade timmar öka i god takt. Det betyder att produktiviteten utvecklas mycket svagt. I denna spretiga bild klarar sig skatteunderlaget förvånansvärt bra, med reala ökningarna runt två procent i år och nästa år, främst tack vare den starka ökningen av antalet arbetade timmar, med den för kommunsektorn gynnsamma priseteffekten (kommunsektorns priser stiger långsammare än löneökningarna).

Efter en stark avslutning på fjolåret har svensk ekonomi i år utvecklats förhållandevis svagt. Det främsta skälet är en fortsatt svag internationell utveckling och därmed en fortsatt svag svensk export. Svensk BNP beräknas 2014 till 2,3 %. 2015r ser förutsättningarna bättre ut och BNP beräknas då växa med 3,2 %. Arbetsmarknaden har utvecklats betydligt bättre än BNP och fortsätter att generera ökad sysselsättning. Tack vare att ekonomin befinner sig i en återhämtningsfas växer det reala skatteunderlaget relativt snabbt, med över 2 % nästa år och omkring 1,5 % året därefter. Underskottet i den offentliga sektorns finanser minskar långsamt men stannar ändå på minus 0,5 % 2018, betydligt lägre än det mål som riksdag och regering ställt upp för sparandet om +1%.

Den privata konsumtionen utvecklades svagare under det tredje kvartalet än beräknat, delvis förklarad av tillfälliga faktorer, och därmed blir årets ökning något långsammare än vad vi tidigare räknat med. Lägre förväntningar från konsumenterna och att 2015 startar från en lägre nivå betyder att också nästa års ökning revideras ned. Å andra sidan har hushållens inkomster utvecklats mycket gynnsamt sedan mitten av 2000-talet.

Mellan 2005 och 2013 har hushållens reala disponibla inkomster vuxit med i genomsnitt 3,2 % per år. Under samma period har hushållens konsumtionsutgifter ökat med endast 1,9 % i genomsnitt per år, vilket medfört ökat sparande.

Prisutvecklingen har under en tid varit mycket svag. Konsumentprisindex har sedan slutet av 2011 varit i stort sett oförändrat. En bidragande orsak till denna stagnation är lägre räntor. Kronförsvagningen i kombination med en allt starkare inhemsk efterfrågan drar efterhand upp inflationstalen.

Utvecklingen på arbetsmarknaden kan beskrivas som splittrad. Trots relativt svag tillväxt har sysselsättningen stått emot och utvecklats förvånansvärt bra. Samtidigt har antalet personer i arbetskraften fortsatt att växa. SKL räknar dock med att arbetslösheten sjunker under 2015. Det är det stora tillskottet av utrikes födda som gjort det möjligt för arbetskraften och sysselsättning att öka snabbt sedan 2005. Födda utanför Europa utgör en betydande andel av sysselsättningsökningen.

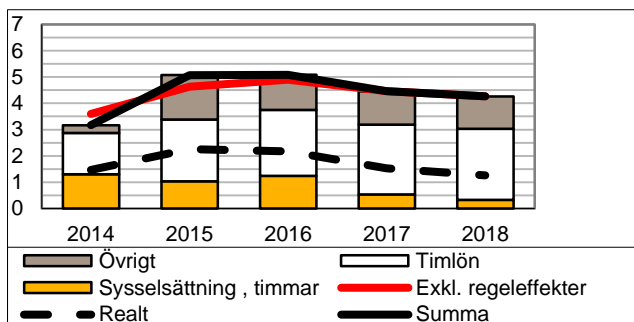
3.2.1 Nyckeltal Svensk ekonomi

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP*	1,3	2,3	3,2	3,3	2,4	1,8
Sysselsättning, timmar*	0,3	1,8	1,2	1,0	0,4	0,3
Timlön, nationalräkenskaperna	1,9	1,7	3,0	3,2	3,4	3,5
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,5	2,9	3,0	3,2	3,4	3,5
Konsumentpris, KPIX	0,5	0,2	0,4	1,4	1,7	1,8
Konsumentpris, KPI	0,0	-0,2	0,1	1,5	3,3	3,0
Realt skatteunderlag**	1,5	1,3	2,1	2,3	1,4	1,1

*Kalenderkorrigerad utveckling ** Korrigerat för regeländringar.
Källa: SKL. Siffrorna anges i %.

Under 2014 steg arbetade timmar betydligt i jämförelse med 2013 vilket resulterade i att skatteunderlaget fortsatte att öka (+1,5 %, se tabell 1 & graf 1). Sysselsättningen i form av arbetade timmar förväntas öka under 2015 och tack vare tilltagande löneutveckling och snabb utveckling av pensionsinkomsterna visar skatteunderlaget det största ökningstalet sedan 2008 (+2,1 %). Under nästa år beräknas den konjunkturella återhämtning fortgå med ökning av antal timmar, stigande löner (2016, +3,2 %) och tilltagande pensionsinkomster, vilket medför en ökning av skatteunderlaget.

Skatteunderlaget fortsätter att växa men avtagande fart perioden ut vilket beror på att främst arbetade timmar inte längre ökar i samma utsträckning i och med att konjunkturuppgången beräknas övergå till en situation med ekonomi i balans under 2016.

GRAF 1. Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter (% samt %-enheter). Källa: SKL

Prisindex kommunal verksamhet (PKV) är avsett att användas för kommunerna som underlag vid beräkningen av kostnaderna för löne- och prisutvecklingen i fasta löner och priser. Prisförändringen för kommunal verksamhet ser ut att stiga något jämfört med tidigare. Prognosen för kommande år baserar delvis sig på löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden enligt SKL:s prognos. Det sker en kontinuerlig ökning av kvaliteten på arbetsinsatsen, bl.a. till följd av högre utbildningsnivå, och därmed höjda löner.

TABELL 2. Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Arbetskraftskostnader*	2,7	2,7	3,1	3,5	3,3	3,3
Övrig förbrukning	1,1	1,4	1,6	2,2	2,5	2,6
Prisförändring	2,2	2,3	2,6	3,1	3,0	3,1

*Inklusive förändringar i arbetsgivaravgifter och kvalitetsjustering. Källa: SKL

Kommunernas Ekonomi

Efter flera år med relativt goda resultat för kommunsektorn som helhet kommer resultatet för 2014 beräknas uppgå till 9 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,2 % av skatter och statsbidrag. År 2015 förväntas resultatet försämrats något, till ca 5 miljarder, trots skatthöjningar på genomsnitt 14 öre. Den främsta anledningen till det sämre förväntade resultatet är att tillfälliga intäktsposter som försäkringspremier från AFA Försäkringar och höjningar av det generella statsbidraget uteblivit. En osäkerhetsfaktor finns även kring statsbudgeten 2015.

När det gäller 2016-18 finns väl orosmoln som ljusglimtar. Reala skatteunderlaget beräknas öka i förhållandevis god takt och goda exempel kan ses på lyckad samverkan mellan kommuner och landsting inom vård och omsorg. Demografiska förändringar innebär tilltagande kostnadstryck uppåt på flera verksamheter, men även ett behov av omvandling mellan olika verksamheter. För att bibehålla nivån på ett resultat om 1 % av skatter och statsbidrag beräknar SKL att kommunsektorn anpassar sitt skatteuttag 2016-18 med 69 öre utöver höjningen på 14 öre 2015.

Kommunal utdebitering

I 106 av landets 290 kommuner höjdes skattesatsen medan den sänktes i 6 av landets kommuner. Den primärkommunala genomsnittliga skattesatsen för 2014 ökade därmed med 0,04 procentenheter till 20,65 %.

I Norrbotten höjde Arvidsjaur och Boden, den kommunala skattesatsen 2014. Övertorneå har lägst skattesats av länets kommuner med 21,75 %. Snittet i Norrbotten uppgick till 22,56 %.

År 2013 skatteväxlades det för övertagande av hemsjukvården i Norrbotten. Ansvar för hemsjukvården övergick från landstinget till kommunen. Haparandans effekt gällande skatteväxlingen med landstinget medförde att skattesatsen steg under 2013 från 22,28% till 22,50%. Under 2014 förblev skatten oförändrad, vilket innebär att den skattesatsen, inklusive, landstingsskatt, uppgick till 32,68 %.

Skatteunderlaget utgörs av summan av beskattningsbar förvärvsinkomst för kommunens medborgare medan skattekraften är skatteunderlaget fördelat per invånare. I

Haparanda har den genomsnittliga skattekraften för taxeringsåret 2014 ökat från 145,9 tkr till 153,6 tkr per invånare, vilket är 83,0 % av riksmedelvärdet.

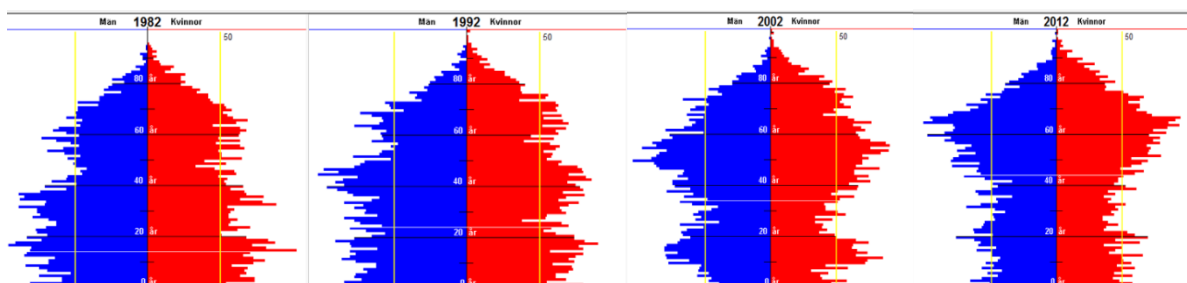
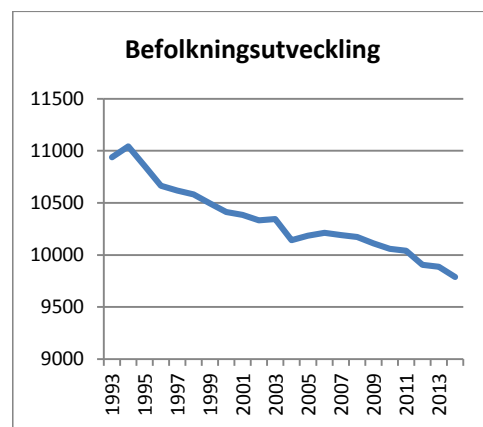
Variationerna mellan kommunernas skatteunderlag är stora. I Norrbotten har Kiruna och Gällivare de högsta skattekräften på 218,8 tkr respektive 212,2 kr per

invånare. Detta motsvarar 118 % respektive 114 % av riksmedelvärdet.

3.3 Befolkningsutveckling

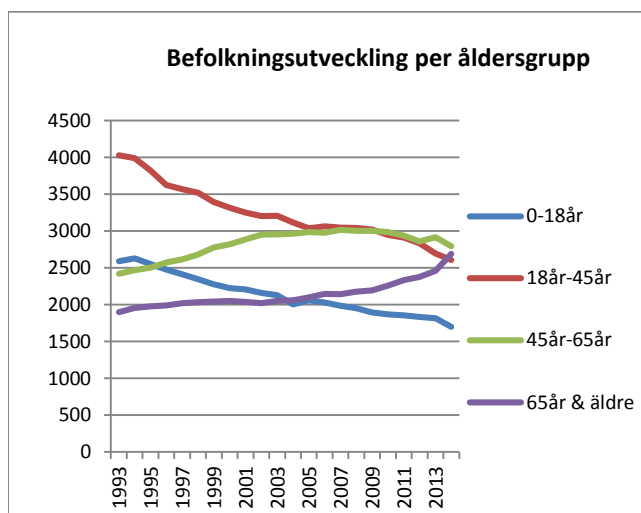
Befolkningsantalet i den enskilda kommunen har stor betydelse för kommunernas kostnads- och intäktsutveckling. Förändringar i befolkning och i den demografiska sammansättningen medför ett förändrat volym- och kostnadsmässigt tryck i flera av de kommunala verksamheterna. Befolkningsmässigt har Haparanda minskat under en längre period. För 2014 sjönk innevånarantalet med -97 personer till 9789 innevånare, vilket kan jämföras med 10 112 år 2009 och 10 141 år 2004.

Även den demografiska strukturen på befolkningen har förändrats. Befolkningen i Haparanda har blivit äldre och medelåldern har stigit från (2004) till (2014). Detta syns tydligt när man jämför befolkningspyramiden från för 1982, 1992, 2002 och 2012. En optimal befolkningspyramid har en bred botten med större andel av befolkningen i åldrarna 0-45. Som vi ser nedan har Haparandas utveckling varit negativ d.v.s. andelen 0-45 år minskar medan andelen äldre 45- och äldre ökar.

Källa: SCB "Kommunfakta Befolkningspyramider"

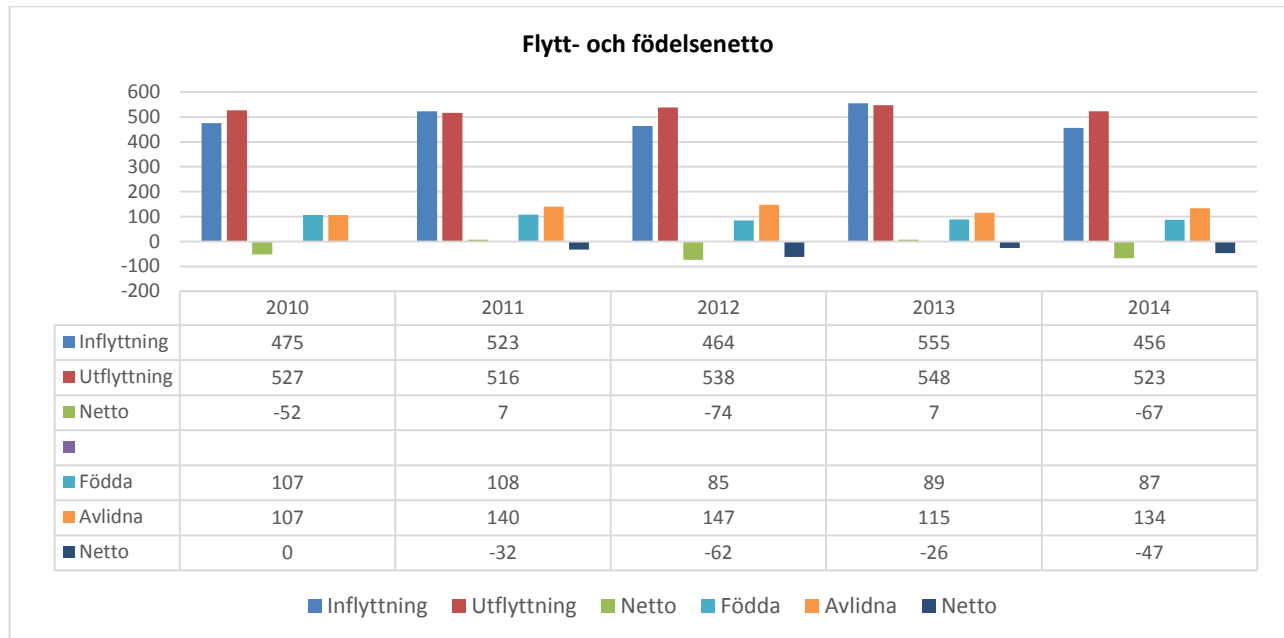
Befolkning per åldersgrupp

I siffrorna syns det tydligt att åldersstrukturen förändrats för grupperna 0-18 år, 18-45 år, 45-65 år samt 65 år och äldre i Haparanda från 1993 till 2014. Fortsätter trenden kommer gruppen 65 år och äldre vara Haparandas största under året 2017. Antalet äldre kommer fortsätta växa, vilket gör att andra krav ställs på fördelningen av de kommunala resurserna i framtiden.

Flytt- & Födelsenetto

Haparanda har en historik av stor in- och utflyttning. Under 2014 var flyttnettot negativt med -67 personer. Födelsenettet har under den senaste 10-årsperiod legat på ett underskott omkring -40 personer. Födelssetalen i kommunen har samtidigt pendlat mellan 79-111 personer under samma period och i snitt har 97 personer fötts de senaste 5-åren. För 2013 och 2014 har 89 respektive 87 barn fötts och födelsenettet varit negativt -26 respektive -47.

3.4 Näringslivsstruktur

I Haparanda finns 830 företag, varav 358 Aktiebolag. 1770 personer är anställda inom det privata näringslivet. Nästan var femte person arbetar i ett nystartat företag (5 år eller yngre), 74,9 procent arbetar i ett lokalt förankrat företag och endast 15,9 procent är anställda i ett utlandsägt företag.

Flest antal företag finns inom branscherna Detaljhandel och Bygg (59 respektive 58). Den största branschen är Detaljhandeln.

Arbetsgivare

Den största privata arbetsgivaren är IKEA med 225 anställda. Andra större arbetsgivare är Elbyrå Bertgren (72), Polarica (65), Ditt Liv i Norr (58), Samhall (55) och Storbutiken i Haparanda (53).

Den största offentliga arbetsgivaren i kommunen är Haparanda stad med 1225 anställda. Andra stora offentliga arbetsgivare är Norrbottens Läns Landsting (125) och Kriminalvården (35).

De 15 största arbetsgivarna i kommunen står för lite över 60 % av andelen anställda.

DETALJHANDEL

Haparanda var en av Nordkalottens mest kända marknadsplatser redan under medeltiden och är idag en av norra Europas främsta gränshandelsplatser. IKEA etablerade sig på orten 2006, vilket i hög grad har medverkat till den goda handelsutvecklingen.

Försäljningsindex

Haparanda har index 288 för total detaljhandel. Försäljningsindex är den faktiska omsättningen i kommunen dividerat med försäljningsunderlaget multiplicerat med 100. Ett index som överstiger 100 indikerar att en kommun lockar köpare från andra närliggande kommuner.

Omsättning

Handelns totala omsättning under 2013 var 1,76 miljarder kronor, en uppgång från 2012. Både sällanköpsvaror och dagligvaror har stigit i omsättning.

Taxfree

Vad gäller Taxfree är Norrbottens län den fjärde största regionen i Sverige. Haparanda står för hela 84 % av Taxfree-försäljningen i Norrbotten, följt av Luleå som står för 10 %, resterande städer i regionen står för mindre än 1 % vardera. Trenden över tid är positiv även om den senare hälften av 2014 har varit tyngre på grund av de makroekonomiska problemen i Ryssland.

Anställda

Detaljhandeln i Haparanda har totalt 518 anställda. Det är ungefär 15 % av den totala andelen sysselsatta i Haparanda kommun.

INFRASTRUKTUR

I Norrbottens län finns fem flygplatser med reguljär trafik. Vad gäller HaparandaTornio finns närmaste flygplatser för reguljärflyg i Kemi (Kemi-Tornio flygplats) och Luleå. Avståndet mellan Haparanda och Kemi är ca 17 km, mellan Haparanda och Kallax/Luleå ca 130 km.

Länet genomkorsas av det nationella stamvägnätet med internationella kopplingar till Norge och Finland. Nya kustnära Haparandabanan mellan Kalix och Haparanda invigdes den 15 januari 2013 och ger förbättrade möjligheter för gods- och (i förlängningen) persontransporter.

STÖRRE INVESTERINGAR I OMRÅDET

LNG-Terminal

En terminal för flytande naturgas (LNG) byggs i Röyttå hamn i Torneå. Investeringen ligger på cirka 100 miljoner euro. Terminalen beräknas stå klar 2018.

Barents Center

Precis vid gränsen till Torneå kommer ett nytt handelscentrum att byggas. Barents Center kommer att bestå av närmare 70 butiker, caféer och restauranger, en multiarena, ett hotell samt en gymnasieskola. Sammanlagt handlar det om 100 000 m². Den totala investeringen är omkring 1,5 miljarder kr.

KOMMUNIKATIONER

Flygtrafik

Kemi-Torneå flygplats ligger 23 km från Haparanda. Flygplatsen ägs och drivs av Finavia. För närvarande är Helsingfors den enda schemalagda destinationen.

Persontrafik på Haparandabanan

I dagsläget trafikeras sträckan Luleå-Kalix-Haparanda av regional och interregional busstrafik. Det pågår arbete på Kollektivtrafikmyndigheten med att få till stånd persontrafik på Haparandabanan. Utvecklad tågtrafik skulle innebära större möjligheter till arbetspendling tack vare kortare restider. I liknande upplägg ansvarar staten för 50 % av kostnaderna. Regionen genom landstinget och kommunerna ansvarar för resterande 50 %. Till detta tillkommer investeringskostnader för att skapa attraktiva stationer/resecentra.

3.5 Arbetsmarknad

Arbetsförmedlingens prognos för 2014 och 2015 ligger på att sysselsättningen bedöms öka med 116 000 personer i riket. Prognosen visar även sysselsättningen bedöms öka i samtliga län, men blir starkast i de tre storstadsregionerna. Sett på åldrar har sysselsättningen hittills ökat starkast för ungdomar i åldern 16-24 år, och det är en utveckling som fortsätter under 2014 och 2015.

Rekryteringsproblemen för arbetsgivaren bedöms dock öka i framtiden. Den bilden kommer främst att märkas i regioner med stora pensionsavgångar och med samtidigt minskande arbetskraftsutbud.

Brist på utbildad arbetskraft – även i offentlig sektor

Bristen på utbildad arbetskraft gör sig allt mer gällande inom offentlig sektor. En bidragande faktor är att generationsväxlingen får allt mer tydliga konsekvenser på arbetsplatserna. Ålderspyramiden inom en rad yrken inom offentlig sektor gör läget bekymmersamt och en stor andel av personalen kommer att lämna arbetslivet de närmaste 5-10 åren. I regioner med svagt tillskott av ny arbetskraft och minskat arbetskraftsutbud kommer arbetsgivare inom offentlig sektor att få svårt att fylla uppkomna vakanser.

Bristen på högskoleutbildade gäller främst ett antal kategorier av lärare samt yrken som kräver lång

utbildning inom hälso- och sjukvård. Det finns även brist på vårdutbildade på gymnasienivå och den rekryteringssituationen bedöms bli vanligare undan för undan. Samtidigt framgår redan att de offentliga arbetsgivarna i främst Jämtland, Södermanland och Norrbottens län upplever frekventa rekryteringsproblem.

Arbetslöshet

Öppet arbetslösa i riket har minskat med -0,4 % till 4,3 % under 2014 och ytterligare 0,5% under 2015. I Norrbotten är samma minskning något mindre (-0,4 %) under 2015. Nivån för öppet arbetslösa ligger på 3,8 %.

Arbetslöshet i siffror

	2013	2014	2015-apr
Öppet arbetslösa Riket	4,70%	4,30%	3,80%
Öppet arbetslösa Norrb.	4,10%	4,00%	3,60%
Öppet arbetslösa 18-24 år Riket	6,40%	5,70%	4,30%
Öppet arbetslösa 18-24 år Norrb.	6,20%	5,50%	4,20%
Öppet arbetslösa & i program 18-24 år Riket	17,20%	14,80%	12,90%
Öppet arbetslösa & i program 18-24 år Norrb.	18,90%	16,40%	14,80%

Tuff situation för ungdomar

Situationen för ungdomar (18-24 år) är dock något tuffare, dock minskar arbetslösheten under samma tidsperiod. Minskningen för riket ligger på -0,7 % för öppet arbetslösa till 5,7 % och den sammanlagda siffran för ungdomar öppet arbetslösa och i program ligger på 14,8 % (2014).

Länets siffror är något bättre med 5,5 % öppet arbetslösa ungdomar men länet har fler ungdomar i programåtgärder än riket. Den totala siffran för ungdomar som är öppet arbetslösa och i program stannar på 16,4 %. Under 2015 har utvecklingen förbättrats både i länet och riket.

Arbetslöshet i siffror

	2013	2014	2015-apr
Öppet arbetslösa Haparanda	7,40%	7,30%	6,60%
Öppet arbetslösa 18-24 år Haparanda	9,00%	6,90%	3,60%
Öppet arbetslösa & i program 18-24 år Haparanda	31,50%	26,60%	26,10%

Arbetslösheten i Haparanda

För Haparandas del ligger arbetslösheten fortsatt på en hög nivå. Siffran för öppet arbetslösa för 2014 landade på 7,3 % (-0,1 %), betydligt högre jämfört med riket (5,7 %) och länet (5,5 %).

Situationen för ungdomarna har förbättrats under året öppet arbetslösa sjunkit till 6,9 % (-2,1 %). Siffran för ungdomar (18-24 år) i programåtgärder och öppet arbetslösa har förbättrats kraftigt och sjunkit under året med -4,9 %. Siffran är dock fortsatt hög (26,6%) i jämförelse med riket och Norrbotten. Antalet ungdomar (18-24år) i Haparanda som var öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd uppgick i

decembermånad till 150 personer vilket kan jämföras med 181 personer motsvarande tid 2013, således en förbättring med 17,1%. Under 2015 har samtliga siffror förbättrats gentemot slutsiffran 2014. Dock är den totala öppna arbetslösheten 0,5% högre än motsvarande period 2014 (jan-april) samt 0,2 % för ungdomar. Siffran för ungdomar arbetslösa och i program har förbättrats med 4,3% mot motsvarande period 2014.

Dock ska det tilläggas att Arbetsförmedlingens statistik inte tar hänsyn till arbete över landsgränsen, utan dessa personer plockas sonika bort från underlaget och ger ett försämrat statistiskt underlag för kommunen.

3.6 Personalförsörjning

Fram till år 2025 är det 1,6 miljoner pensionsavgångar i landet. Generationsväxlingen är särskilt omfattande i den offentliga sektorn. Dagens flyttningsmönster och befolkningsstruktur och flyttningsmönster indikerar att andelen i yrkesaktiv ålder kommer att minska i många län samtidigt som andelen äldre ökar, detta kommer påverka den framtida försörjningen. Ökat antal äldre medför exempelvis att behovet av arbetskraft inom vård och omsorg kan komma att öka i framtiden.

Befolkningsutvecklingen i Haparanda kommun följer detta mönster.

Störst antal pensionsavgångar inom de närmsta tio åren har Haparanda kommunen att vänta inom omvårdnadssektorn och bland lärare.

TABELL 3: Pensionsavgångar (de som fyller 65 år) i Haparanda kommun

Personalkategori	2014-2018	2019-2023	Totalt
Omvårdnadspersonal*	51	54	105
Lärare**	21	14	35
Förskollärare/barnskötare	11	14	25
Assistenter/sekreterare	6	8	14
Chefer	6	7	13
Kost/lokal	16	14	30
Handläggare	6	4	10
Övriga	21	18	39
Totalt	138	133	271

*Omfattar undersköterskor, arbetshandledare, vårdbiträden, vårdare, personliga assistenter, sjuksköterskor.

**Omfattar lärare i alla ämnen och kategorier. *Källa: Egen modell*

För att kunna möta behovet för den åldrande befolkningen samt kunna rekrytera måste arbetsgivaren arbeta aktivt för att bli en attraktiv kommun och arbetsgivare. Rätt kompetens är en framtidsfråga för välfärdens arbetsgivare och konkurrensen om arbetskraften kommer att hårdna. Det är viktigt att i det

fortsatta arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare, göra upp en strategi för hur kommunen ska arbeta med de kommande pensionsavgångarna såväl som befolkningsutvecklingen i kommunen.

3.7 Omvärldsbevakning Socialförvaltningen

Socialomsorg

Den psykiska ohälsan och utanförskapet i samhället ökar och kraven bli hårdare för individer i utsatta situationer. Allt detta sammantaget gör att vårt arbete är än mer viktigt idag och kommer att så vara i framtiden. Vi ser en ökning i behovet av sociala kontrakt och ett ökande utanförskap för de som tvingas vända sig till socialtjänsten för att få tak över huvudet.

Individ-och familjeomsorgen

Individ och familjeomsorgen kommer att behöva ökad personalbudget för nyrekrytering av personal. Dels för att kunna möta de nya krav från socialstyrelsen gällande högre dokumentationskrav dels för att Haparanda får ett anläggningsboende av asylsökande, vilket kommer att öka arbetsmängden för IFO. För att vi som liten kommun skall kunna locka behöriga medarbetare måste vi kunna erbjuda god arbetsmiljö och lagom arbetsbelastning. Från 1 juli 2014 ställs särskilda behörighetskrav att få arbeta med socialtjänstens barn- och ungdomsvård.

Integration

Det behövs en analys av hur nya lagar gällande nyanlända kommer att påverka de olika kommunala verksamheterna och deras ekonomi. En förfrågan om ökat kommunalt mottagande har kommit från Länsstyrelsen och Migrationsverket. Enligt det gällande avtalet för 2015 är det 20 personer per år. Utökningen kommer att innebära en ökning till 81 personer per år. Ett nytt HVB-hem i lämpliga lokaler med stöd av lagkraven, arbetsmiljö, etc. kommer att behövas. Utmaningen är att hitta sysselsättning och egen försörjning för flyktingar, särskilt de som är analfabeter. Samtliga verksamheter bör arbeta med att jämställa nyanlända med övriga medborgare och vi behöver göra en plan för samhällsinformation.

Arbetsmarknad

Inskrivna arbetslösa fortsätter att minska både i antal och som andel av den registerbaserade arbetskraften. Trots att arbetslöshetssiffror ser bättre ut nu måste kommunen ha en beredskap för att möta och hantera personer som av olika anledningar hamnat utanför arbetsmarknaden. Uppdraget kräver en organisation som fångar upp, kartlägger och koordinerar insatserna för dessa.

Stöd och omsorg

Socialtjänstens omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättningar ska kännetecknas av tanken om ett värdigt liv och välbefinnande. Vi behöver bl.a.

värna om och respektera den enskildas rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning.

Äldreomsorg

Antalet äldre par som ansöker om att få bo ihop när en av dem flyttar till vård- och omsorgsboende ökar. Små rum/lägenheter försvårar denna önskan. Kommunen behöver därför planera för bostäder som är anpassade, tillräckligt stora och har en lämplig planlösning som möjliggör ett självständigt liv. I framtiden måste vi öka bemanningen och se över tekniska lösningar. Vi behöver också se över Nattpatrullens verksamhet i Haparanda i framtiden.

Hemtjänsten

Allt fler äldre får hjälp och stöd i hemmet. Färre vårdplatser och kortare vårdtider gör, att äldre personer skrivs ut från sjukhus med stora vård- och omsorgsbehov. De får i stället hjälp i hemmet, vilket ökar behovet av hemsjukvård, hemtjänst och stöd av anhöriga. Under 2017 kommer gruppen personer 65+ att vara den största i Haparanda. Ledsagning och avlastning i det egna hemmet har ökat. Detta också i ett led då allt fler personer som bor i det ordinära boendet skall få sina behov tillgodosedda.

Dagverksamhet demenssjuka/Pörtet

Dagverksamheten Pörtet är en verksamhet för personer med demenssjukdom som vårdas av anhörig/närstående i ordinärt boende. Det är en form av anhörigstöd som är lagstadgat. Behov av ytterligare riktad dagverksamhet för personer med andra diagnoser t.ex. Stroke eller annan funktionsnedsättning och de som vårdas av anhörig i hemmet ökar. Kommunen saknar en person som har det övergripande ansvaret och rätt kompetens för att utveckla anhörigstödet i kommunen. När det gäller anhörigstöd i kommunen vore det önskvärt att inom varje verksamhet ha en verksamhetsplan/handlingsplan hur man bör arbeta med anhörigstöd inom sin verksamhet.

Gruppboendestäder/Daglig verksamhet

Behovet av boendeformen gruppboendestad kommer troligen att minskas i framtiden. Behovet av boendeformen Serviceboende/LSS kommer att öka. Inom framtidens Dagligverksamhet måste samarbetet med ortens företag utvecklas så att fler praktikplatser skapas.

Socialpsykiatri/Gläntan

Allt fler personer även unga är i behov av insatser, framför allt i form av stöd i sina ordinära bostäder. Det finns inget som i dagsläget pekar på att trycket och

belastningen på verksamheten kommer att minska. Tendensen under 2015 är att antalet klienter som kommer in i verksamheten ökar. En del av de unga kommer att bli föremål för insatser från den socialpsykiatriska verksamheten och bedömningen är att under de närmaste åren måste en översyn av bemanningen göras.

Det finns idag ett behov av ytterligare platser i det socialpsykiatriska boendet i kommunen. En ombyggnation av en trerumslägenhet till två ettor, innebär att verksamheten utökas med två platser och att vi tar över ytterligare en lägenhet, totalt 10 platser. Ett direkt verksamhetsbehov finns redan idag för vaken natt. Efter ombyggnationen och platsutökning blir behovet permanent.

LSS/ Personlig assistans

Det ökade kravet på dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av LSS (SOSFS 2014:5) kräver anpassning och ev. ny programvara. Kvalitetsarbetet med gemensamma genomförandeplaner kommer att uppdateras med en ökad delaktighet för brukarna. För att bibehålla och utveckla god kvalitet i utförandet av insatserna är hög kundnöjdhet ett viktigt arbetsverktyg.

Kompetensutveckling inom Socialtjänsten

Under de kommande åren kommer socialtjänsten att möta många nya utmaningar och krav från såväl medborgarna som lagstiftaren. Högre krav ställs med fokus på värdegrund och större hänsyn skall tas till individens/kundens behov och önskemål i all vår verksamhet. Som arbetsgivare behöver Haparanda kommun kunna säkerställa rätt kompetens hos personal i olika verksamheter.

Rekryteringsbehov av vård-/behandlingspersonal och socialsekreterare kommer att öka ännu mer. Stora pensionsavgångar sker varje år och vi måste kunna attrahera kompetent personal till våra verksamheter. Socialtjänsten måste satsa på anpassning av arbetsbelastningen till rimliga nivåer. Det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) som bedrivs idag beräknas att ge resultat men kräver en kontinuerlig tillämpning i vardagen på alla arbetsplatser.

Kommunens socialtjänst står inför ett vägskäl där arbete med fokus på att bli bättre arbetsgivare å ena sidan och bättre utförare av vård och omsorg å andra sidan. Kvalitetsledningssystemet (SOSFS: 11:9) som håller på att byggas upp i STRATSYS kommer att underlätta det dagliga arbetet och sätta fokus på kundens behov. För att upprätthålla den goda kvalitén i våra verksamheter måste vi bli ännu vassare både som arbetsgivare och som socialtjänst.

3.8 Omvärldsbevakning Barn- och ungdomsförvaltningen

IT har förändrat sättet att arbeta inom nästan alla områden i samhället. Digital kompetens är i dag en förutsättning för ungdomars möjlighet till att vara attraktiv på arbetsmarknaden. Införandet av digitala verktyg i skolan är inte själva lösningen, det höjer inte resultaten och kvaliteten automatiskt, men genom att nyttja våra digitala verktyg på ett pedagogiskt och systematiskt sätt kan vi hitta nya vägar till lärande.

Det ställer krav på oss i Haparanda kommun att vi rustar våra barn och elever för det som väntar dem efter skolan. Det är den pedagogiska grundsynen som kommer att vara avgörande för hur vi väljer att utnyttja teknikens möjligheter och i en förlängning hur elevernas måluppfyllelse kommer att påverkas.

Haparanda kommun behöver ge medarbetare och barn/elever i förskolan och skolan stöd och förutsättningar som krävs för god användning av våra digitala verktyg i verksamheten/undervisningen för att höja måluppfyllelsen i skolan, samt ge förbättrade framtidskompetenser som att kunna kommunicera, analysera och hantera information (förmågor i läroplan) samt ökad motivation och lust att lära. Här ser vi vid jämförelse av resultaten att pojkar och flickors resultat skiljer sig och genom att utveckla undervisningen genom digital kompetens kan vi möjliggöra en väg för pojkarna att höja sin måluppfyllelse.

Enligt rapporten *Svenskarna och internet (2014)* använder hälften av dagens 2-åringar ibland av

internet. Redan bland 3-åringarna är tre av fyra internetanvändare och vid 7 år är andelen 90 procent. Den stora ökningen de senaste åren har skett bland de yngsta. 2011 använde 49 procent av 3-åringarna internet. Idag är det 75 procent. Bland 7-åringarna var det däremot redan 2011 90 procent användare. Den största förändringen de senaste åren har varit att barns användning av internet blivit mycket frekventare.

Fjärrundervisning - Modersmål

Det beslut riksdagen fattade 19 mars 2015 ger ingen möjlighet att köpa fjärrundervisning av en annan kommun. Det drabbar nyanlända elever och elever i glesbygd.

Regeringen proposition (2014/15:44)

De nya reglerna börjar gälla den 1 juli 2015. Fjärrundervisning i skolan har fram tills nu inte varit reglerad. Men nu införs regler om fjärrundervisning i skollagen. Det innebär att fjärrundervisning endast får genomföras om det inte finns någon legitimerad eller behörig lärare på en skola, eller när antalet elever är för litet. Och en rekryteringsprocess varit i gång. För Haparanda innebär detta ett krav på att rekrytera modersmålslärare samt lärare för studiehandledning inom minst 7 språkområden.

Barn/elevunderlag

Barn/elevunderlaget i Haparanda kommun är relativt stabilt de två kommande läsåren. Därefter ser vi en minskning i antal barn. Vilket medför att vi redan nu bör ta fram en långsiktig skolstrukturlösning. Vi har idag 8 grundskolor i Haparanda kommun.

Barn efter födelseår samt boendeområde

År	Antal barn sammanlagt	Gränsskolan	Grankullen	Marielund	Karungi	Nikkala	Seskarö
2014	100	45	10	26	10	5	3
2013	95	37	7	29	7	9	5
2012	88	40	6	17	12	9	4
2011	110	43	12	25	10	14	5
2010	112	38	12	29	11	15	6
2009	99	17	8	16	9	12	6

Födda 2009 har 13 elever valt fristående skolan.

ENHET	Fskl	år 1	år2	år 3	år 4	år5	år6	år 7	år 8	år 9	TOTALT
Gränsskolan	19	22	25	29	17	31	30	45	73	58	349
Grankullen	14	7	13	10	7	12					63
Nikkala skola	8	8	7	16	4	7	11				61
Seskarö	7	4	7	2	8	3	3				34
Språkskolan/Kielikoulu	17	30	34	33	34	38	37	32	34	30	319
Marielundsskolan	13	17	13	18	17	21	15	27	27	18	186
Karungi	12	9	6	11	6	6	6				56
Montessori Droppen	13	15	9	17	14	13	13				94
Totalt	103	112	114	136	107	131	115	104	134	106	1162
Bor i Torneå		18	21	17	19	24	19	15	20	15	168
Elever som går skola i annan kommun	4	2	1	2	3	2	1	3	2	2	22

Kompetensförsörjning

Vi står inför en stor utmaning när det gäller kompetensförsörjning. Inför kommande läsår kommer vi att kunna något sänkt ha en bra behörighet på våra undervisande lärare, men med pensionsavgångar de närmaste åren både inom förskolan och grundskolan samt gymnasiet så är rekrytering av lärare en stor utmaning. Vi kan konstatera att LTU kommer att ha 9 grundlärarstudenter som tar examen nu i vår och vi är 15 kommuner som drar i denna kompetens.

Haparanda kommun kommer att behöva rekrytera specialpedagoger/speciellärare de närmaste åren. Tidigast Ht 2016 startar distansutbildning för specialpedagoger på halvfart. Haparanda kommun har en utmaning att vara en attraktiv arbetsgivare.

Höja måluppfyllelsen är en av de största utmaningarna inom främst grundskolan. Ett mål ska vara att alla elever ska nå kunskapskraven. Vi kan se att våra resultat har försämrats. Trots insatser som matematiklyftet har vi inte lyckats nå målen.

Central rättning av nationella prov i matematik i år 6 samt år 9 kommer att fortsätta kommande läsår. Syftet att öka likvärdigheten i bedömning mellan våra skolor, samt ett ökat lärande i kollegial handledning i bedömning.

Ett utvecklingsområde är att se över elevhälsans organisation för att möta det ökade behovet av särskilt stöd. Här behöver vi göra insatser så att alla elever har möjlighet att nå målen, så att vi tidigt kan fånga upp elever och förhindra ett utanförskap.

Redan på förskolan ska barn med särskilda behov få stöd i form av specialkompetens från både elevhälsan och i samarbete med BHV.

Idag har vi ett utökat behov av elever som behöver särskilt stöd av specialpedagog/speciellärare samt

kurator. En satsning på tidiga insatser bör göras med utökning samt förändring av elevhälsans organisation. Detta hänger även samman med den ökade psykiska ohälsan samt det forskningen belyser att det som påverkar resultaten i skolan till 40 % beror på föräldrars utbildningsbakgrund samt 60% beror på undervisningen.

Ökad psykisk ohälsa

Skolbarnshälsa statistiken visar på att hela 8 % av flickorna i år 1 gymnasiet mår dåligt, eller mycket dåligt. Vi kan även se att det i flera områden som rör psykiska och fysiska hälsan har vi ett stort utvecklingsområde. Detta påverkar resultaten, eftersom en av de stora framgångsfaktorerna är att om man lyckas i skolan så mår man bra, mår man bra presterar man bättre i skolan.

Lokaler/Kompetens

Översyn av lokaler samt skolstrukturen behöver genomföras för att möta elevminskningen och kompetensförsörjningen kopplat mot krav på lärarlegitimation. Även behovet av renovering i kommunens förskolor och skolor är stort, vilket innebär höga kostnader för kommunen när det gäller att skapa en funktionell och säker miljö för barn och elever.

Målsättningen bör vara att skapa en kompetent, effektiv och attraktiv verksamhet där barn och elever trivs och dit vi kan rekrytera goda pedagoger och andra medarbetare. Att vi även i framtiden kan erbjuda förskolor och skolor av god kvalitet är viktigt.

Skolans uppdrag regleras i första hand via nationella styrdokument som skollag, läroplan och kursplaner samt förordningar. I år har det skett förändringar i det

nationella uppdraget som, på ett påtagligt sätt, kommer att förändra förutsättningarna för hur verksamheten bör organiseras. Det handlar bland annat om en tydlig stadiindelning i kursplaner, ny lärarutbildning kopplat till stadier och i krav på lärarlegitimationer, där det från 2015 finns ett krav på att lärare endast får undervisa i de ämnen där de är behöriga.

Nya gymnasieskolans flytt är planerad till Barents Center HT 2016, förutsatt att inga förseningar med byggnationen inträffar.

Asylsökande- Lokaler förskola och skola i anslutning till befintliga lokaler för att underlätta integrering samt lagkrav att tillhörande av klass, rekrytering av lärare, samordnare.

3.9 Omvärldsbevakning Kommunledningsförvaltningen

En framtidsfråga för förvaltningen och kommunen i sin helhet är **kompetensförsörjning**. Rätt kompetens är en framtidsfråga för kommuner som arbetsgivare. För att kunna locka (och behålla) människor med rätt kompetens att söka sig till välfärdssektorn måste kommunen utvecklas för att bli ännu bättre och mer attraktivare som arbetsgivare. Satsningar måste även ske på kompetensutveckling för befintlig personal.

En annan nyckelfråga är **tillväxt**. Satsningar måste genomföras för att hålla landsbygden levande, och utvecklandet av skapa den internationella mötesplatsen tillsammans med Tornio.

Samarbetet med både Tornio och kringliggande kommuner i Östra Norrbotten är en förutsättning för att kunna skapa synergieffekter och rationaliseringar för alla inblandade parter. Varje förvaltnings skattekrona skall ge ett mervärde för kommunens medborgare en viktig del i detta är resursnyttjandet.

Den **dolda underhållsskulden** gällande Gator, GC, VA och vägar samt kommunens fastighetsbestånd gör sig påmind med betydande driftunderskott årligen. Kraftiga reinvesteringar krävs inom en snar framtid och bara för dessa områden bedöms behovet uppgå till drygt 100 mkr för en treårsperiod.

Ständig uppkoppling till internet kommer snart att vara en naturlig del av livet för nästan alla medborgare. Förväntningarna på kommuner ökar på att viss service alltid ska vara tillgänglig – den kommunala servicen ska finnas i fickan. Sammantaget innebär detta att kommuner behöver bli bättre på att **kommunicera** sina förehavanden och lyfta fram de unika i kommunen. Detta innebär att förväntningarna på kommuner och dess verksamheter kommer att öka med användandet samt den nya generationen.

Bredbandsutbyggnaden är ständigt under debatt och är i Haparanda är beräknad till 165mkr för en total utbyggnad av fibernätet i kommunen.

Grunden till satsningarna och utvecklingen av kommunen är en **stark ekonomi**. Med resultat bygger vi framtid och kan genomföra åtgärder som gör Haparanda till en attraktiv kommun.

4. MÅL, INRIKTNINGAR & INDIKATORER

Nedan redovisas gällande inriktningar, mål och indikatorer som ligger till grund för kommunens verksamhetsplanering kommande period.

4.1 God ekonomisk hushållning

Utöver kommunfullmäktige inriktningsmål har staden tagit fram specifika mål för att bedöma kommunens ekonomiska ställning samt mål för god ekonomisk hushållning, vilket fastställts av kommunfullmäktige under 2015.

Mål för God Ekonomisk Hushållning
Resultatöverskott på 2 % av skatter- och statsbidrag
Vid försäljning av fastigheter eller mark (inklusive resultatet av exploateringsverksamhet) skall minst 50 % av likviderna amorteras.
Vid försäljning av värdepapper skall minst 50 % av eventuell reavinst gå till amortering av befintlig låneskuld
Kommunens årliga nettoamortering skall vara minst 10 mkr på befintlig låneskuld.
Investeringar skall vara självfinansierade
Soliditeten skall stärkas årligen för att ett långsiktigt mål om 60 % soliditet exkl ansvarsförbindelse skall uppnås.
Driftens budgetavvikelse skall vara 0 eller positivt
Kommunens likviditet skall motsvara minst 5,0 % av skatter och statsbidrag
Verksamhetsmålen fastställs i budget och strategiplanen.
Den genomsnittliga sjukfrånvaron skall understiga 5,0 %
Energiförbrukningen skall minska med 5 % i kommunens fastighetsbestånd

4.2 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har 10 övergripande inriktningar (mål) mot Vision 2020. Under den kommande perioden prioriteras följande områden som ska ligga till grund för nämndernas målarbete.

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar
Upplevelserik handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort
Dynamiskt företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet
Logistisk nod	Arbeta för ökad företagsamhet
Hållbar Livsmiljö	Säkerställa trygga leveranser av vatten och avlopp
Gränslös Kunskap	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät
Gränslös Kunskap	Förbättra folkhälsan
Gränslös Kunskap	Attraktiv arbetsgivare
Gränslös Kunskap	Hållbar, långsiktig och klimatsmart verksamhet
Gränslös Kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio
Gränslös Kunskap	Säkerställa en kvalitativ lärandemiljö för alla barn och ungdomar

4.3 Kommunstyrelsen

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar	Nämndens mål	Indikatorer
Spännande handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort	Öka antalet besökare	Antal gränspasseringar/gästnätter, antal evenemang, antal besökare per evenemang. Evenemangskostnad, kr/besök
		Ökad handelsvolym	Handelsvolym, Handelsindex
Dynamiskt företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet	Fler ungdomar i arbete	Arbetslöshet % (KF), Ungdomsarbetslöshet (%).
		Fler praktikplatser	Antal praktikplatser i offentlig resp privat verks.
	Arbeta för ökad företagsamhet	Fler etableringar	Nyetableringar, Antal nya företag
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten & avlopp	Hög tillgänglighet på VA	Antal läckor, Investering/kr
	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	Möjliggöra persontrafik på Haparandabanan.	
		Förbättrad kvalitet på vägnätet	Investering kr per innevånare
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan	Förebyggande åtgärder för att förbättra livsvillkoren	Öppna jämförelser folkhälsa: Upplevd hälsa, hjärtinfarkt, alkohol/tobak/droger, fetma, psykisk ohälsa
	Attraktiv arbetsgivare	Nöjda medarbetare	Medarbetarundersökning: Ökat Medarbetarindex. Sjukfrånvaro, frisknärvaro
	Hållbar, långsiktig & klimartsmart verksamhet	Minskad energiförbrukning	Antal Kwh
		HaparandaTornio skall vara en attraktiv, säker och trygg kommun för alla att bo i och vilja flytta till	Öppna jämförelser: Trygghet och säkerhet
		Uppfylla fastställda mål för God Ekonomisk hushållning	Riktlinjer för god ekonomisk hushållning
Gränslös kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	Ökad gemensam samhällsservice för medborgarna	Antal projekt, aktiviteter, evenemang
	Säkerställa en kvalitativ lärande miljö för alla barn och ungdomar		

Kommunstyrelsen	2016	2017	2018	2019
Budgetram utifrån föregående år	66 022	66 022	66 022	66 022
Förändring drift tkr				
Total drift förändring	0	0	0	0
Omfördelning från KS				
Ny budgetram	66 022	66 022	66 022	66 022

4.4 Barn och ungdomsnämnden

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar	Nämndens mål
Spännande handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort	Utveckla kultur och fritidsliv
Dynamiskt företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet	Arbeta för minskad ungdomsarbetslöshet (SN&BUN)
	Arbeta för ökad företagsamhet	Entreprenöriellt lärande på alla stadier
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten & avlopp	
	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan	Aktivt arbeta med förebyggande och tidiga insatser jmf med likvärdiga kommuner i Sverige (SN & BUN)
		Arbeta för en ökad integration
	Attraktiv arbetsgivare	Attraktiv arbetsgivare, nya tankar och ideér. (SN & BUN)
	Hållbar, långsiktig & klimartsmart verksamhet	Hög kundnöjdhet gällande kvalitet, bemötande, tillgänglighet och kunnig personal jmf med genomsnitt i Sverige. (SN&BUN)
Gränslös kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	Utveckla samarbetet mellan Haparanda & Tornio (SN & BUN)
	Säkerställa en kvalitativ lärande miljö för alla barn och ungdomar	Kraftsamling för Norrbottens bästa skola
		Stärka kunskapen om bygdens kulturarv för att som medborgare i Haparanda känna sig stolt över sin hemort. (SN & BUN)

	2016	2017	2018
Barn och ungdomsförvaltningen			
Budgetram utifrån föregående år	240 921	246 421	247 521
Förändring drift tkr			
Barents center hyra från 1/9 multiarena+skola	6 000	11 100	
Besparing lokaler/drift/personal skola/fritid		-10 000	
Kraftsamling Skolan	1 000		
Effektivisering	-1 500		
Lokalhyra skola (8,2mkr)/multiarena (8,9mkr) 17,1mkr			
Total drift förändring	5 500	1 100	0
Ny budgetram	246 421	247 521	247 521

4.5 Socialnämnden

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar	Nämndens mål
Spännande handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort	
Dynamiskt företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet	Arbeta för minskad ungdomsarbetslöshet (SN&BUN)
	Arbeta för ökad företagsamhet	
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten & avlopp	
	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan	Aktivt arbeta med förebyggande och tidiga insatser jmf med likvärdiga kommuner i Sverige (SN & BUN)
	Attraktiv arbetsgivare	Attraktiv arbetsgivare, nya tankar och ideér. (SN & BUN)
	Hållbar, långsiktig & klimartsmart verksamhet	Hög kundnöjdhet gällande kvalitet, bemötande, tillgänglighet och kunnig personal jmf med genomsnitt i Sverige. (SN&BUN) Fortsatt arbete med utveckling av E-Hälsa
Gränslös kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	Utveckla samarbetet mellan Haparanda & Tornio (SN & BUN)
	Säkerställa en kvalitativ lärande miljö för alla barn och ungdomar	

	2016	2017	2018
Socialnämnden			
Budgetram utifrån föregående år	217 870	222 370	222 370
Förändring drift tkr			
Demensboende	3 000		
Socialpsyk	1 500		
Total drift förändring	4 500	0	0
Ny budgetram	222 370	222 370	222 370

4.6 Samhällsbyggnadsnämnden

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar	Nämndens mål
Spännande handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort	
Dynamiskt företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet	
	Arbeta för ökad företagsamhet	
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten & avlopp	Säkra miljö- och hälsoskydd
	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan	
	Attraktiv arbetsgivare	
	Hållbar, långsiktig & klimartsmart verksamhet	Främja en giftfri och hållbar miljö
		Säkra god livsmedelshantering
	God framförhållning och kunna tillhandahålla attraktiv och byggbar mark för olika ändamål	
	Tillhandahålla god service	
Gränslös kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	
	Säkerställa en kvalitativ lärande miljö för alla barn och ungdomar	

5. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR

Nedan redovisas de antaganden som gjorts gällande budgetförutsättningarna för den kommande treårsperioden.

Antaganden om skatter & Statsbidrag

SKL löpande prognoser ligger som grund för beräkning av skatter & statsbidrag och underlaget justeras löpande.

Antagande av befolkningsutveckling

Befolkningsantagningen för beräkning av skatter och statsbidrag ligger på -50 personer årligen för planen 2014-2016 enligt beslut i KF 2013-06-10.

Kompensation för löneökningar

Verksamheterna skall kompenseras för löneökningar. Medel för detta budgeteras centralt som efter genomförda förhandlingar fördelas till verksamheterna. För löne- & pensionsökningar avsätts under den kommande treårsperioden 33,2mkr. Underlaget för kompensationen kommer att justeras löpande efter SKL-prognoser.

Fondering av pensionsmedel

Fondering av pensionsmedel skall ske i den omfattning som ekonomi och likviditet tillåter. Att amortera på anläggningslånen utöver det planerade kan vara ett alternativ till fondering.

Amortering på anläggningslån

10 miljoner årligen och vid eventuell försäljning av anläggningstillgångar amorteras minst hälften av försäljningslikviden.

Investeringar

Bruttoinvesteringarna kommer sammantaget under tre år framåt (2016-2018) att uppgå till 98,3 mkr.

Avskrivningsunderlaget justeras efter rådande investeringsplan. Kommunfullmäktige beslutar i samband med antagande av budget och strategiplan att ge kommunstyrelsen i uppdrag att lösa eventuella finansieringar med intern omfördelning, löpande under budgetåret, inom befintlig investeringsram.

Skattesats

Skattesatsen föreslås vara oförändrad för år 2015 d.v.s. 22,50 kr

Känslighetsanalys

Känslighetsanalysen visar hur kommunens kostnader påverkas av förändrade förutsättningar avseende kostnadsutveckling, skatteuttag samt befolkning. Detta redovisas i nedanstående tabell.

TABELL 4: Känslighetsanalys

Händelse	Ökad/minskad kostnad i mkr
Lönekostnadsförändring 1 %	+/- 3 Mnkr
Förändring snittränta 1 %	+/- 0,2 Mnkr
Förändring utdebitering, 10 öre	+/- 1,7 Mnkr

5.1 Driftbudget 2015-2018

TABELL 5: Driftsbudget

	2015	2016	2017	2018
Kommunfullmäktige	1 995	1 975	1 975	2 050
Fullmäktige	435	435	435	435
Revision	900	900	900	900
Valnämnd	45	25	25	100
Överförmyndarverksamhet	615	615	615	615
Kommunstyrelse	66 022	66 022	66 022	66 022
Kommunledningsförvaltning	36 048	36 048	36 048	36 048
Fastighetsförvaltning	23 117	23 117	23 117	23 117
Räddningstjänsten	6 856	6 856	6 856	6 856
Pensionsåtaganden	15 472	15 472	15 472	15 472
Barn o ungdomsnämnd	240 921	246 421	247 521	247 521
Samhällsbyggnadsnämnd	1 849	1 849	1 849	1 849
Socialnämnden	217 870	222 370	222 370	222 370
Summa driftbudget	544 129	554 109	555 209	555 284
Ansvarsåtaganden, borgen	400	400	400	400
Intern kapitaltjänst	-44 005	-46 005	-47 005	-48 005
Summa	500 524	508 504	508 604	507 679
Arbetsgivaravgifter för unga		2 176	2 176	
Arbetsgivaravgifter för unga			2 569	2 569
Arbetsgivaravgifter för unga				
Löne & pensionsökning 2015	11 268	11 268	11 268	11 268
Löne & pensionsökning 2016		11 000	11 000	11 000
Löne & pensionsökning 2017			11 000	11 000
Löne & pensionsökning 2018				11 000
Till resultatbudget	511 792	532 948	546 616	554 516

5.2 Resultatbudget 2015-2018

TABELL 6: Resultatbudget

	2015	2016	2017	2018
Verksamhetens nettokostnader, ink löneök	-511 792	-532 948	-546 616	-554 516
Avskrivningar	-24 631	-26 631	-27 631	-28 631
Verksamhetens nettokostnader	-536 423	-559 579	-574 247	-583 147
Skatteintäkter	371 398	392 200	409 065	426 246
Statsbidrag	184 815	173 296	168 722	163 814
Fastighetsavgift	17 033	17 004	17 004	17 004
Summa skatteintäkter och statsbidrag	573 246	582 500	594 791	607 064
Finansnetto*	-10 300	-9 900	-9 500	-9 500
Resultat före extraordinära poster	26 523	13 021	11 044	14 417
Extraordinära intäkter	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	0	0	0	0
Årets resultat	26 523	13 021	11 044	14 417
Ospecifiserade sparkrav	0	0	0	0
Justering årets.res mot balanskrav				
ÅRETS JUSTERADE RESULTAT	26 523	13 021	11 044	14 417
Årligt resultat på minst 2 % av skatter och statsbidrag	4,63%	2,24%	1,86%	2,37%
Befolkning				
Befolkning nov	9 789	9 739	9 689	9 639
- förändring året innan				

5.3 Investeringsbudget 2015-2018

INVESTERINGSBUDGET				
Investeringsbudget 2015-18	2015	2016	2017	2018
Samhällsbyggnadskontoret	500	0	250	250
Digitalisering Primärkartor	250	0	250	250
Digitalisering EDP	250			
IT-kontoret	1 000	0	500	500
IT-investeringar+bredband	1 000	0	500	500
Landsbyggsutveckling		0	1 300	1 300
Omgivning & fritid (Lekpark, badplats, minnespark etc)		0	500	500
Infrastruktur (röjning, belysning, skyltar etc)		0	500	500
Haparanda Hamn				
Skärgården (Upprustning toaletter, bryggor, bastu)			300	300
Räddningstjänst		0	400	400
Investeringar räddningstjänst		0	400	400
Konst och utsmyckning		0	1 000	1 000
Gamla Stan		0	1 000	1 000
Vatten & Avfall	7 000	9 800	8 000	8 000
VA-nät och anläggningar	7 000	9 800	8 000	8 000
Fastigheter	10 000	9 200	10 000	10 000
Investering fastigheter	7 000	9 200	10 000	10 000
Språkskola flytt				
Idrottshall Seskarö	0			
Demensboende Klippan	3 000			
Gator, vägar & parker	7 200	8 000	7 000	7 000
Gator och vägar	7 200	8 000	7 000	7 000
GC vägar				
Lekparker				
Arbetsmaskiner & Redskap				
Skogsbruksplan				
Övriga investeringar	2 700	2 700	3 000	0
Muddring älvmyrning				
EU-park pågränsen	1 500			
Resecentrum järnväg	500		3 000	
Uppfyllande av Vision 2020 - Detaljbudget fastställs under hösten				
Motionsled CapeEast/Riekkola	700	2 700		
Barn och Ungdomsnämnden	1 300	3 100	1 600	1 000
Kukkola kulturby	300		600	
Förskola yttre och inre miljö				
Investeringar BUN (enl bilaga)	1 000	3 100	1 000	1 000
Socialnämnden	1 000	1 000	1 000	1 000
Investeringar SOC	1 000	1 000	1 000	1 000
INVESTERINGAR TOTALT	30 700	33 800	34 050	30 450

5.4 Finansieringsanalys 2015-2018

6.4 FINANSIERINGSBUDGET	2015	2016	2017	2018
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	26 523	13 021	11 044	14 417
Justering av ej likviditetspåverkande poster:				
Justering för av- och nedskrivningar	24 631	26 631	27 631	28 631
Justering av nedskrivning				
Justering utdelning pensionsmedelsfond				
Justering ökn/minskning kortfristiga skulder				
Justering ökn/minskn kortfristiga fordringar				
Justering ökn/minskn förråd, lager				
Justering för gjorda avsättningar				
Justering leasing				
Kommuninvest				
Kassaflöde från den löpande verksamheten	51 154	39 652	38 675	43 048
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-30 700	-33 800	-34 050	-30 450
Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Investering i finansiella anläggningstillgångar				
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar				
Leasingkostnad pc-lån				
Inbetalningar pc-lån				
Aktier, andelar, placerade gåvomedel				
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-30 700	-33 800	-34 050	-30 450
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Minskning av långfristiga fordringar				
Amortering av skuld	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Ökning av långfristig fordran				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Likvida medel vid årets början	37 444	47 898	43 751	38 375
Likvida medel vid periodens slut	47 898	43 751	38 375	40 974
Periodens kassaflöde	10 454	-4 148	-5 375	2 598
Kontroll	10 454	-4 148	-5 375	2 598